

Ce trebuie să cunoașteți referitor la părțile în procesul civil:

Până la această dată, cu siguranță, cunoașteți că o persoană, fie fizică, fie juridică, dacă are o pretenție împotriva alteia și pe care nu o poate satisface pe cale amiabilă, trebuie să se adreseze unei instanțe de judecată. Aceste persoane care au un litigiu cu privire la un drept pentru rezolvarea căruia este necesar să se adreseze instanței de judecată se numesc părți.

Litigiul dintre cele două persoane presupune cel puțin două părți cu interese contrarii și anume una care formulează pretenții (reclamantul) și alta împotriva căreia se formulează pretenția (pârâtul).

Dacă persoana care se adresează instanței nu are o pretenție față de altă persoană se spune că aceasta are o cerere care urmează să se soluționeze pe cale necontencioasă.

Denumirea de părți este valabilă atât pentru faza judecării, cât și pentru faza executării silite.

În cadrul etapelor procesual civile, părțile poartă denumiri specifice.

- Astfel, la prima judecată părțile se numesc ***reclamant*** și ***pârât***.
- În faza de judecată a apelului, părțile se numesc ***apelant*** și ***intimat***.
- La judecata în recurs, părțile se numesc ***recurent*** și ***intimat***.
- În contestație în anulare, părțile poartă denumirea de ***contestator*** și ***intimat***.
- La judecata unei cereri de revizuire, părțile se numesc ***revizuent*** și ***intimat***.

În cazul executării silite, părțile poartă denumirea de ***creditor*** și ***debitor***.

✓ Dacă aveți o pretenție împotriva unei alte persoane cu care nu ajungeți la o înțelegere puteți supune acea pretenție judecării.

Trebuie însă să aveți grijă că pentru valorificarea pretenției trebuie să aveți un interes născut și actual, în sensul că dacă nu acționați în acel moment suferiți un prejudiciu. Mai mult, trebuie să aveți un interes personal și direct. Cu alte cuvinte, acționați o persoană în judecată pentru că veți suporta un prejudiciu dumneavoastră și nu altcineva.

✓ O acțiune o puteți porni numai dacă ați împlinit vârsta de 18 ani și nu ați fost pus sub interdicție judecătorească.

✓ **Femeia care are 16 sau chiar 15 ani, care s-a căsătorit**, poate formula o acțiune în instanță cu condiția ca anularea căsătoriei să nu aibă loc înainte ca femeia să fi împlinit 18 ani.

✓ **Minorii sub 14 ani și cei puși sub interdicție** nu pot sta personal în proces, ci prin reprezentanții lor legali: părinți, tutore sau curator. Dacă unul dintre cei arătați nu au reprezentant legal și un litigiu care este pe rol trebuie să se soluționeze de urgență, instanța numește un curator special care să-l reprezinte pe acesta până la numirea reprezentantului legal.

✓ **Minorii care au între 14 și 18 ani** pot fi citați și pot sta în proces doar asistați, după caz, de părinți sau tutore, care vor semna alături de minori cererile adresate instanței.

✓ Trebuie să știți că în cazul actelor procedurale de dispoziție: cum ar fi vânzarea, donația, care afectează patrimoniul minorului sub 14 ani sau a celui care are între 14 și 18 ani este necesară autorizarea specială a organului competent, de regulă, autoritatea tutelară.

✓ În cazul **persoanelor juridice** nu există nici o problemă, acesta pot sta în judecată încă de la înființare și până la încetarea lor ca persoană juridică.

✓ **Asociațiile și societățile** care nu sunt recunoscute ca persoane juridice pot sta în judecată ca pârâte dacă au organe proprii de conducere.

Este important să cunoașteți că, dacă o persoană nu îndeplinește condiția de a putea formula o cerere în instanță, aceasta o va anula.

✓ **Ministerul Public** poate porni o acțiune civilă ori de câte ori este necesar pentru apărarea drepturilor și intereselor legitime ale

minorilor, ale persoanelor puse sub interdicție și ale dispăruților, precum și în alte cazuri expres prevăzute de lege.

Coparticiparea procesuală.

De regulă, la judecata în primă instanță există un singur reclamant și un singur pârât, la judecata în apel un singur apelant și un singur intimat etc.

Sunt și situații în care într-un proces sunt mai mulți reclamânți și mai mulți pârâți. O asemenea situație este cunoscută sub denumirea de coparticipare procesuală ori tovărășie procesuală.

Coparticiparea procesuală asigură evitarea unor hotărâri contradictorii, contribuie la economisire de timp și de cheltuieli.

De regulă, coparticiparea este facultativă. De exemplu, o persoană a încălcat dreptul de coproprietate al unor coindivizari.

Sunt situații când coparticiparea este obligatorie. De exemplu, este nulă împărțea la succesorală la care nu au participat toți moștenitorii.

Ce drepturi procedurale aveți în calitate de parte într-un litigiu ?

Vă informăm cu privire la câteva drepturi conferite de lege cu privire la activitatea pe care urmează să o desfășurați în fața instanței de judecată, și anume:

- dreptul de a adresa cereri instanței;
- dreptul de a cunoaște termenul de judecată, precum și locul unde va avea loc judecata;
- dreptul de a discuta toate problemele ridicate în cursul procesului;
- dreptul de a propune probe pentru susținerea pretențiilor și pentru combaterea afirmațiilor adversarului;
- dreptul de a cunoaște toate piesele dosarului, ceea ce implică dreptul de a vi se comunica actele de procedură îndeplinite de adversar, dreptul de a face copii de pe diversele acte aflate la dosar;

- dreptul de a folosi limba maternă sau de a recurge la un interpret;
- dreptul de a fi asistată și reprezentată de un avocat sau de un mandatar;
- dreptul de a recuza pe judecători și procurori, grefieri sau magistrați asistenți, experți, interpreți, traducători;
- dreptul de a solicita strămutarea pricinilor la altă instanță;
- dreptul de a renunța la judecată sau la dreptul pretins prin recunoașterea pretențiilor reclamantului;
- dreptul de a încheia o tranzacție;
- dreptul de a solicita cheltuieli de judecată în cazul câștigării procesului;
- dreptul de a exercita căile de atac prevăzute de lege;
- dreptul de a cere executarea silită.

Ce obligații aveți în calitate de parte într-un proces?

✓ În cadrul oricărui proces aveți, în principal, obligația de a vă folosi cu bună-credință drepturile procedurale și de a spune adevărul.

Vă putem informa cu privire la unele îndatoriri procesuale:

- de a îndeplini obligațiile în ordinea și termenele stabilite de lege sau de judecător;
- de a urmări desfășurarea procesului;
- de a vă dovedi pretențiile și apărările;
- de a comunica atâtea exemplare câte părți sunt, plus unul pentru instanță;
- de a avansa cheltuielile pentru deplasarea martorilor, pentru efectuarea expertizei, pentru depunerea unor acte de către terți etc.
- de a plăti cheltuielile de judecată dacă ați pierdut procesul etc.

✓ Dacă o parte exercită drepturile sale în alt scop decât cel recunoscut de lege, cu rea-credință, aceasta săvârșește un abuz de drept care se sancționează de lege.

✓ Dacă instanța constată că desfășurarea normală a procesului este împiedicată din vina părții prin neîndeplinirea

obligățiilor prevăzute de lege ori stabilite în cursul judecării, *poate suspenda judecata*, menționând în încheiere care anume obligații nu au fost respectate.

La cererea părții, *judecata va fi reluată* dacă obligațiile în raport de care s-a dispus suspendarea, au fost îndeplinite și potrivit legii, aceasta poate continua. Reluarea judecării se va dispune numai după plata sumelor prevăzute de legea taxelor judiciare de timbru și a timbrului judiciar.

De asemenea, la cererea părții interesate, cel care, cu intenție sau din culpă, a pricinuit amânarea judecării va putea fi obligat de către instanță și la plata unei *despăgubiri* pentru paguba cauzată prin amânare.

✓ Cu privire la **probe** trebuie să știți că dacă nu le-ați solicitat prin cererea de chemare în judecată, prin întâmpinare sau la prima zi de înfățișare nu vor mai putea fi invocate decât atunci când:

- nevoia dovezii ar reieși din dezbateri și nu putea fi prevăzută;
- când administrarea dovezii nu pricinuieste amânarea judecării;
- când nu ați solicitat dovada în condițiile legii, din pricina neștiinței sau lipsei de pregătire, nefiind asistată sau reprezentată de avocat.

În cazurile prevăzute la pct.1 și 3, partea adversă are dreptul la contraprobă numai asupra aceluiași aspect. În cazul în care cauza se amână pentru acest motiv, trebuie să depuneți, sub sancțiunea decăderii, cu cel puțin 5 zile înainte de termenul sorocit pentru judecată, copii certificate de pe înscrisurile invocate.

Partea care a depus un înscris în copie certificată este datoare să aibă asupra sa la ședință, originalul înscrisului sau să-l depună înaintea termenului de judecată, în păstrarea grefei, sub sancțiunea de a nu se ține seama de el.

Înscrisurile depuse de părți *rămân dobândite judecării* și nu se mai pot retrage fără învoirea părții potrivnice. Înscrisurile depuse în original nu vor putea fi retrase decât după ce se vor lăsa copii legalizate de grefa instanței respective.